

Sprawozdanie z działań polskich władz po orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości UE z 14 lipca 2021 roku w sprawie C-204/21 i z 15 lipca 2021 roku w sprawie C-791/19

Dziś mija termin, jaki wyznaczyła polskim władzom Komisja Europejska do poinformowania, jakie środki podjęto w celu wykonania orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości z 14 i 15 lipca 2021 r. „Polskie władze przez miesiąc wykonały tylko pozorowane działania, działając według zasady pięć kroków do przodu, jeden do tyłu” – mówi prezes Iustitii prof. Krystian Markiewicz.

W orzeczeniach z 14 i 15 lipca br. Trybunał stwierdził, że rozpoznawanie spraw dyscyplinarnych przez powołanych do Izby Dyscyplinarnej narusza prawo UE, a także zakazał rozpoznawania w tej Izbie wniosków o uchylenie immunitetów sędziowskich.

„Widocznym znakiem wykonania orzeczeń Trybunału jest to czy Igor Tuleya i Paweł Juszczyszyn zostali przywróceny do orzekania. Tak się oczywiście nie stało. Podporządkowani Ministrowi Zbigniewowi Ziobrze prezesi Maciej Nawacki i Piotr Schab lekceważą decyzję Trybunału. To pokazuje, że dziś kierownictwo polskich sądów odcina się od europejskiego sądownictwa. Zostali tylko niezależni sędziowie, którzy są prześladowani różnymi metodami.” – komentuje rzecznik Iustitii Bartłomiej Przymusiński.

„Monitorujemy działania Izby Dyscyplinarnej, wyznaczane są w niej dalsze sprawy, tak jakby nic się nie stało. Zarządzenia Pani Manowskiej są zmieniane co kilka dni, ale ich myśl przewodnia to traktowanie wadliwie powołanych sędziów jak poprawnie powołanych sędziów. To postawienie sprawy na głowie.” – podsumowuje prof. Krystian Markiewicz.

W stanowisku, które dziś Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” wysłało do Komisji Europejskiej, wskazano, że polskie władze pozorują wykonanie orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości. Orzekanie przez wadliwie powołanych sędziów i brak działań zmierzających do odsunięcia ich od orzekania świadczą o braku woli wykonania orzeczenia

Trybunału Sprawiedliwości. Iustitia pamięta też o zawieszonych sędziach Igorze Tuleyi i Pawle Juszcyszynie, którzy wciąż są odsunięci od orzekania i jak na razie Trybunał nie wymógł przywrócenia ich do orzekania. Bez nałożenia kar orzeczenia Trybunału pozostaną na papierze.

Pełny tekst stanowiska Stowarzyszenia:

Sprawozdanie z działań polskich władz

po orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości UE z 14 lipca 2021 roku w sprawie C-204/21 i z 15 lipca 2021 roku w sprawie C-791/19:

1. Nie upadły skutki orzeczeń Izby Dyscyplinarnej SN, co do sędziów Igora Tuleyi i Pawła Juszcyszyna. Pomimo domagania się przez sędziów umożliwienia podjęcia obowiązków służbowych, mimo korzystnych dla nich orzeczeń polskich sądów, prezesi sądów, którzy podlegają Ministrowi Sprawiedliwości i są całkowicie od niego uzależnieni, nie dopuścili sędziów do pracy. Nie zwrócono im także bezprawnie zabranego wynagrodzenia, którego są pozbawieni: sędzia Paweł Juszcyszyn od 556 dni i sędzia Igor Tuleya od 268 dni. Tym samym nie wykonano postanowienia zabezpieczającego z 14 lipca 2021 r. w odniesieniu do Igora Tuleyi oraz wyroku TSUE z 15 lipca 2021 r., mającego moc wsteczną, wobec Pawła Juszcyszyna. 20 lipca 2021 roku sędzia Igor Tuleya złożył do prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie pismo, w którym powołał się na orzeczenie TSUE, zgłosił gotowość do pracy i wniósł o niezwłoczne dopuszczenie do wykonywania obowiązków służbowych w ramach sprawowanego przez niego urzędu sędziego SO w Warszawie. W odpowiedzi wiceprezes Sądu Okręgowego w Warszawie Przemysław Radzik w piśmie z 23 lipca 2021 roku poinformował, że „wobec obowiązywania uchwały Sądu Najwyższego – Izby Dyscyplinarnej z 18 listopada 2020 r. (...) o zezwoleniu na pociągnięcie Pana do odpowiedzialności karnej oraz o zawieszeniu w czynnościach służbowych, przedmiotowy wniosek nie może zostać uwzględniony” (pismo w załączeniu). Paweł Juszcyszyn powołując się na orzeczenie TSUE zwrócił się również z pismem do prezesa Sądu Rejonowego w Olsztynie Macieja Nawackiego z żądaniem natychmiastowego

dopuszczenia do wykonywania wszystkich praw i obowiązków służbowych, w tym do wykonywania funkcji orzeczniczych. Prezes Maciej Nawacki pomimo orzeczenia TSUE z 15 lipca 2021 roku w sprawie C-791/19 nie dopuścił sędziego Pawła Juszczyszyna do wykonywania obowiązków orzeczniczych.

2. Odnośnie skutków orzeczenia co do działania Izby Dyscyplinarnej:

a. 16 lipca 2021 roku I Prezes SN Małgorzata Manowska złożyła oświadczenie, że prawo europejskie nie obejmuje dziedziny, jaką jest organizacja wymiaru sprawiedliwości - państwa członkowskie posiadają kompetencje w tym zakresie, co zostało potwierdzone w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie P 7/20. W jej ocenie Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego jest w pełni niezależna w sprawowaniu ustawowo jej przypisanej jurysdykcji, a sędziowie tej Izby są w pełni niezawisli w orzekaniu.

b. M. Manowska pomimo tego, że wyrok TSUE jest skierowany do państwa polskiego i każdy z organów jest zobowiązany do jego wykonania, w tym również I Prezes Sądu Najwyższego, rozpoczęła konsultacje z premierem i innymi politykami obozu rządzącego. Prezes Manowska w wywiadzie prasowym opublikowanym 22 lipca 2021 r. stwierdziła: „Cały czas zastanawiam się, jakie podjąć dalsze kroki. Czekam na informacje od premiera. To rząd jest odpowiedzialny za relacje z Unią Europejską i wyrok był notyfikowany rządowi. Po uzyskaniu oficjalnej informacji podejmę działania”. W dalszej części rozmowy wyraziła pogląd, że „te decyzje muszą być przepracowane przez rząd. Musimy współpracować. Rząd musi ustalić, co zamierza, wtedy i ja podejmę działania”.

<https://www.rp.pl/Sedziowie-i-sady/307219913-Malgorzata-Manowska-brak-reformy-systemu-sprawiedliwosci-moze-byc-jedna-z-okolicznosci-mojego-odejscia-ze-sluzby.html>

c. Następnie I Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Manowska skierowała do Prezydenta Andrzeja Dudy, Marszałka Sejmu Elżbiety Witek, Marszałka Senatu Tomasza Grodzkiego oraz Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego pismo, w którym

zwraca uwagę na wynikający z orzeczeń TSUE faktyczny paraliż systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów. Zdaniem Prezes Manowskiej, z orzeczeń TSUE wynika, że zarzuty wobec polskiego systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej nie dotyczą orzekania w Izbie Dyscyplinarnej, a jedynie mankamentów ustawowych, w oparciu o które ta izba funkcjonuje, w związku z czym niezbędne są natychmiastowe, przemyślane zmiany ustawowe w tym zakresie.

<https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Wydarzenia.aspx?ItemSID=772-0dc69815-3ade-42fa-bbb8-549c3c6969c5&ListName=Wydarzenia>

d. I Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Manowska w dwóch zarządzeniach z 5 sierpnia 2021 (nr 90/21 i 91/21) ograniczyła działalność Izby Dyscyplinarnej SN: wpływające do Izby Dyscyplinarnej (czy do jakiegokolwiek innej izby) sprawy dyscyplinarne, o uchylenie immunitetu, z zakresu prawa pracy i dotyczące przechodzenia w stan spoczynku sędziów, będą kierowane do sekretariatu I Prezesa i w nim przechowywane maksymalnie do 15 listopada 2021; o tym, czy zamrozić sprawy, które wpłynęły do Izby Dyscyplinarnej przed 5 sierpnia, decydować ma jej prezes Tomasz Przesławski; w przypadku spraw już przydzielonych, Przesławski będzie mógł zwrócić się do sędziów, by w ramach swojej niezawisłości „powstrzymali się od orzekania”. Pomimo tych zarządzeń Izba Dyscyplinarna wciąż orzeka i żadna ze spraw nie została odwołana. Sędzia ID Piotr Falkowski przekazał mediom, że na biurkach 12 sędziów izby są 73 takie sprawy, z czego 18 ma już wyznaczone terminy.

<https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,27448269,manowska-zaapelowala-do-sedziow-id-by-wstrzymali-sie-z-orzekaniem.html>

e. 10 sierpnia 2021 roku M. Manowska wydała zarządzenie nr 93/2021, które początkowo nie zostało ujawnione, dopiero „w związku z licznymi zapytaniem” opublikowano je na stronie Sądu Najwyższego. Z tekstu powyższego zarządzenia wynika, że M. Manowska oddaje decyzję Prezesowi ID także w sprawach, które wpłyną do SN po 5 sierpnia 2021 roku w zakresie wniosków o uchylenie immunitetu lub tymczasowe aresztowanie sędziów w trybie 24-godzinnym – gdy zostali złapani na gorącym uczynku za

poważne przestępstwa i zostali zatrzymani. Prezes ID oceni przy tym, czy „nie zachodzi potrzeba podjęcia pilnych czynności”

<https://oko.press/tylko-w-oko-press-prezes-manowska-wbrew-tsue/>.

f. Z kolei 11 sierpnia 2021 r. sędzia Manowska wydała zarządzenie nr 96/21 o wyznaczeniu dyżurów sędziów do rozpoznania wniosków prokuratury o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i tymczasowe aresztowanie sędziów (...), w ramach którego w okresie od dnia 11 sierpnia 2021 r. do dnia 22 sierpnia 2021 r. wyznaczyła sędziogo Sądu Najwyższego Wiesława Kozielowicza (Izba Karna).

g. Działania M. Manowskiej są niekonsekwentne i brak im spójności a jej wypowiedzi publiczne wskazują na zależność podejmowanych decyzji od stanowiska władzy wykonawczej.

h. 3 sierpnia 2021 roku uzasadniając orzeczenie o zawieszeniu sędziego w obowiązkach służbowych (sygnatura akt I DO 8/21), Piotr Niedzielak z Izby Dyscyplinarnej stwierdził, że jego powinnością jest dalsze orzekanie w sprawach dyscyplinarnych oraz w sprawach dotyczących wniosków o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Ponadto w uzasadnieniu decyzji w tej sprawie stwierdzono, że „państwo nie może działać „na skinienie TSUE”, reagować błyskawicznie na wszelkie jego zalecenia niezależnie od prawa krajowego. Państwo działa za pośrednictwem swoich organów, właściwych w kwestiach określonych orzeczeniami TSUE. Musi to być działanie zgodne z przepisami prawa krajowego i odbywać się na ich podstawie. Żadne orzeczenie TSUE nie znosi normy konstytucyjnej, zgodnie z którą Konstytucja jest najwyższym prawem RP, a to znaczy, że wszystkie akty stanowione przez organy władzy publicznej muszą być zgodne z Konstytucją. Dlatego wszelkie orzeczenia TSUE mogą być realizowane tylko w takim zakresie, w jakim jest to konstytucyjnie możliwe”

https://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Komunikaty_o_sprawach/AllItems/I%20DO%208_21.pdf

i. 3 sierpnia 2021 roku w Izbie Dyscyplinarnej rozpatrywane były również inne sprawy:

- sygn. akt II DO 41/21

http://www.sn.pl/sprawy/SesjaPdfLib/wokanda_ARUK-C5HE32.pdf

- sygn. akt II DOW 30/21, sygn. akt II DOW, sygn. akt II DIZ 47/21

http://www.sn.pl/sprawy/SesjaPdfLib/wokanda_KMAA-C449ZK.pdf

j. 11 sierpnia 2021 roku - sprawa sygn. akt I DSK 2/21

http://www.sn.pl/sprawy/SesjaPdfLib/wokanda_MPOI-C5SDQL.pdf

<https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/izba-dyscyplinarna-zawiesza-sedziow-w-czynnoscach-mimo-wyroku,509827.html>

k. 12 sierpnia 2021 roku Izba Dyscyplinarna rozstrzygnęła wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej - Jarosław Duś rozpoznawał wniosek pełnomocnika mężczyzny, który chciał od ID uchylenia immunitetu sędzi z Pomorza Zachodniego za pomówienie go we wcześniejszej sprawie cywilnej o ochronę dóbr osobistych (sygn. akt I DI 35/21). Z kolei Jacek Wygoda rozpoznał sprawę dyscyplinarną wobec prokuratora za jazdę pod wpływem alkoholu (sygn. akt I DSK 11/21).

Ponadto w tym dniu rozpoznawane były również sprawy: sygn. akt I DIO 6/21, sygn. akt I DSK 13/21.

<http://www.sn.pl/sprawy/SitePages/e-Wokanda.aspx?DataWDniu=2021-08-12&Izba=Izba%20Dyscyplinarna>

l. Na 26 sierpnia 2021 roku została wyznaczona sprawa sygn. akt IDI 33/21 w przedmiocie wniosku o wyrażenie zgody na pociągnięcia sędziów do odpowiedzialności karnej

https://www.sn.pl/sprawy/SesjaPdfLib/wokanda_MPOI-C54EFL.pdf,

m. na 31 sierpnia 2021 roku wyznaczono sprawę sygn. akt II DIZ 39/21 (zażalenie obrońcy obwinionego oraz Prokuratury Okręgowej w S. od uchwały),

http://www.sn.pl/sprawy/SesjaPdfLib/wokanda_MBRA-C4R9W2.pdf

n. na 2 września 2021 roku - wyznaczono sprawę sygn. II DOW 13/21 w przedmiocie odwołania Ministra Sprawiedliwości, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego, Krajowej Rady Sądownictwa i obwinionego (sędziego) od wyroku

https://www.sn.pl/sprawy/SesjaPdfLib/wokanda_KWOA-C5ABD4.pdf,

o. na 6 września 2021 roku została wyznaczona sprawa sygn. akt I DI 21/21 w przedmiocie podjęcia uchwały o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego SN

https://www.sn.pl/sprawy/SesjaPdfLib/wokanda_MPOI-C53GTX.pdf,

p. 13 sierpnia 2021 roku media poinformowały, że Małgorzata Manowska zamierza przenieść sędziów Izby Dyscyplinarnej do Izby Karnej Sądu Najwyższego, czemu sprzeciwił się prezes Izby Karnej SSN Michał Laskowski.

3. Odnośnie skutków orzeczeń co do działania Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, mimo pozbawienia jej kompetencji przez postanowienie TSUE (pkt e - zawieszenie stosowania przepisów przekazujących do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych rozpoznawanie zarzutów braku niezawisłości sędziego lub braku niezależności sądu) działa w taki sam sposób, jak poprzednio i I Prezes SN nie podjęła żadnych zarządzeń regulujących funkcjonowanie Izby po orzeczeniach TSUE z 14 i 15 lipca 2021 roku;

4. Odnośnie postępowań dyscyplinarnych wadliwie zainicjowanych i prowadzonych Nie podjęto działań dotyczących sądów dyscyplinarnych i rzeczników dyscyplinarnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości w celu usunięcia wadliwości postępowań dyscyplinarnych, polegającej na wskazaniu sądu właściwego do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej przez Prezesa Izby Dyscyplinarnej, co narusza prawo do sądu ustanowionego na podstawie prawa. Nadal są wydawane przez Prezesa ID zarządzenia o wyznaczeniu sądów dyscyplinarnych, między innymi zarządzeniem z 6 sierpnia 2021 roku wyznaczono Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w Lublinie jako sąd właściwy do rozpoznania w pierwszej instancji sprawy dyscyplinarnej sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie Piotra Gąciarka (zarządzenie w sprawie DO 28/21 z dnia 6.08.21 r. w załączeniu).

Prezes Prawa i Sprawiedliwości, co prawda, zapowiada likwidację Izby Dyscyplinarnej, ale większość sejmowa nie zainicjowała żadnych zmian legislacyjnych. J. Kaczyński deklaruje, że nie zamierza wykonać orzeczeń TSUE, a usprawnić postępowania dyscyplinarne, w tym

wprowadzić regulację pozbawiającą polskich sędziów immunitetu, chociaż jest on zagwarantowany w Konstytucji. Politycy partii rządzącej w swoich publicznych wypowiedziach ostentacyjnie lekceważą orzeczenia TSUE.

Władza polityczna nie podejmuje tematu wadliwej Krajowej Rady Sądownictwa, która jest pierwotnym źródłem nieprawidłowości przy rekomendowaniu sędziów do nominacji na stanowiska sędziowskie, nie tylko we wskazanych w orzeczeniach TSUE – Izbie Dyscyplinarnej i Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, ale wszystkich sądów w Polsce.

Podsumowując, poza „politycznymi” wypowiedziami nielegalnie powołanej I Prezes SN, nie doszło do implementowania orzeczeń TSUE, w zasadzie w żadnym zakresie. Władza polityczna i oczekująca na wskazówki od niej Małgorzata Manowska, świadomie dostrzegają jedynie niewielki fragment zobowiązań nałożonych na Polskę przez te orzeczenia a odnoszących się do Izby Dyscyplinarnej. Jednak nawet w tym zakresie brak jest całościowych i konsekwentnych działań. Orzeczenia TSUE powinny być wykonywane natychmiast, ostatecznie i zgodnie z zasadą lojalności, a nie z opóźnieniem, w sposób tymczasowy i poprzez przygotowanie kolejnych regulacji prawnych, które będą zmuszały Komisję Europejską do wszczynania długotrwałych postępowań przeciwnaruszeniowych. Co jednak istotne, nie będą one eliminowały kompleksowo systemu represjonowania sędziów, do czego zmierzały orzeczenia TSUE. Warto podkreślić, że władza polityczna potrafiła w ciągu zaledwie kilku dni wprowadzić przepisy prawa represjonujące sędziów, w ostatnich dniach szybko uchwalić ustawę ograniczającą wolność mediów, a w zakresie wykonania orzeczeń TSUE nie podjęła żadnych działań.

W konsekwencji, jako polscy sędziowie, wobec niewykonania orzeczeń TSUE, wnosimy o podjęcie niezwłocznych działań koniecznych do wdrożenia zarówno postanowienia zabezpieczającego TSUE (wniosek o kary finansowe), jak i w szerszym zakresie, wynikającym z faktu, że te zaniechania stanowią jaskrawy przykład systemowego naruszenia zasad praworządności.